

## Motiveringspromemoria: Principerna för den nya finansieringsformen för akademiforskare

### 1. Inledning

Finlands Akademi beslutade den 4 februari 2022 att bereda en ny finansieringsform för akademiforskare med siktet inställt på att stödja unga forskares möjligheter till betydande avancemang mot mer krävande uppdrag. Den nya finansieringsformen ersätter Akademiens nuvarande finansieringsformer för forskardoktorer och akademiforskare. Meningen är att den nya finansieringsformen tas i bruk i höstutlysningen 2022.

De allmänna principerna för den nya finansieringsformen redovisas i dokumentet Grunderna för finansieringsbeslut, som föredras för styrelsen i april. Med tanke på förberedelserna och organiseringen av utlysningen är det dock klokt att redan tidigare fatta beslut om vissa principer för den nya finansieringsformen. För att sökande ska ha tillräcklig tid för att göra högklassiga ansökningar måste tidtabellen, målen, målgruppen och huvudprinciperna för hur finansieringen används slås fast fortast möjligt. För styrelsen föredras därför ett principbeslut som styr beredningen av den nya finansieringsformen och gör det möjligt att ge information och anvisningar åt sökandena.

### 2. Intressentgrupper har hörts

Akademin inledde den 2 februari diskussioner med intressentgrupper om de planerade målen och huvudprinciperna för den nya finansieringsformen. Intressentgruppernas synpunkter samlades in skriftligt den 7–22 februari samt muntligt vid särskilda möten den 14, 15 och 17 februari. Sammanlagt mottog Akademin 617 skriftliga svar, och i mötena för muntlig respons deltog 346 personer. Därtill diskuterades reformen med företrädare för de centrala förbunden och med forskningsorganisationernas forsknings- och ekonomiledning. Dessutom fick Akademin feedback per e-post och telefon samt via sociala medier.

I den mångsidiga responsen fick vissa frågor stark betoning. De oftast nämnda fördelarna var slopandet av mobilitetskraven och den nya finansieringens större flexibilitet. Det som oftast väckte oro var villkoret att det ska ha gått mellan två och sju år sedan sökandens första doktorsavhandling. Framför allt den övre gränsen på sju år kritiserades. I det nuvarande systemet är motsvarande övre gräns nio år. I vissa svar uttrycktes också oro för vilken betydelse Akademiens finansiering har i stödet till nyligen disputerade forskares karriärutveckling.

Akademin efterlyste också synpunkter på hur sökandenas karriärutveckling ska beskrivas och bedömas i de nya ansökningarna. Svaren var många och behandlingen av dem pågår fortfarande. De kommer att utnyttjas i den fortsatta beredningen under våren.

Akademins styrelse diskuterade svaren från intressentgrupperna på sitt möte den 24 februari. Beredningen fortsätter och responsen kommer att beaktas.

### **3. Principer**

#### **3.1. Införande av den nya finansieringsformen för akademiforskare**

I Finlands Akademi's höstutlysning 2022 införs en ny finansieringsform för akademiforskare. Avsikten är att stödja unga forskare med snabbt karriäravancemang. Då den nya finansieringsformen införs avvecklas samtidigt de nuvarande finansieringsformerna för forskardoktorer och akademiforskare. Inte heller inom akademiProjektfinansieringen reserveras då särskilda medel för unga forskare. Finansiering av forskardoktorer och akademiforskare samt akademiProjekt särskilt för unga forskare om vilka beslut fattats senast 31.12.2022 förblir i kraft med oförändrade villkor. Också ersättningarna av de nuvarande akademiforskarnas omkostnader fortsätter, och beslut om förlängning fattas enligt ursprungliga villkor.

Syftet med reformen är att justera och effektivisera Akademi's finansiering av unga forskare, att förenkla finansieringsformerna och göra både ansökningsförfarandet och användningen av finansieringen smidigare samt att underlätta såväl forskarnas, forskningsorganisationernas som Akademi's administrativa arbete.

#### **3.2. Syftet med den nya finansieringen av akademiforskare**

Den nya akademiforskaren är en lovande ung forskare som med finansieringens hjälp kan avancera betydligt i sin karriär mot mer krävande uppgifter och nå en etablerad ställning i det nationella och det internationella forskarsamhället. Den nya akademiforskaren bedriver vetenskapligt högklassig och verkningsfull forskning som förnyar vetenskapen.

Ett av Akademi's forskningspolitiska mål är att stödja unga forskare. Den nya forskargenerationen spelar en viktig roll i forskningens förnyelse. Målet är att Akademi's internationella referentgranskning ska upptäcka forskare med de bästa förutsättningarna att förnya vetenskapen och forskningen i Finland och därigenom skapa mervärde för landets FoUI-system.

Den nya finansieringsformens mål avviker från målet för akademiProjekt genom att den är avsedd att stödja förutom högklassig forskning även forskarens karriärutveckling. Meningen är att finansieringen ska ha lång verkan så att den på ett betydande sätt främjar den nya akademiforskarens kompetensutveckling och erbjuder stöd i karriären, såväl under finansieringsperioden som senare.

#### **3.3. Målgrupp**

Den nya finansieringsformen kan sökas av en forskare som första gången doktorerade för minst två och högst sju år sedan, räknat från ansökningstidens utgång. I utlysningen 2022 kan finansieringen dock sökas av en forskare som första gången doktorerade för minst två och högst

nio år sedan, räknat från ansökningstidens utgång. Akademiforskaren kan inte inneha en ordinarie professur eller en därmed jämförbar forskningstjänst.

Villkoren för att ansöka har avgränsats till minst två och högst sju år från den första doktorsexamen av den anledningen att den sökande i den karriärfasen antas ha nått den kompetensnivå som förutsätts av en akademiforskare efter avlagd doktorsexamen och under finansieringsperioden har möjligheter att avancera kännbart mot mer krävande forskningsuppdrag. Sökanden har redan bedrivit forskning efter disputationen och gjort medvetna val för att avancera i forskarkarriären, men har i regel ännu inte nått den karriärfas som förutsätts av ansvariga ledare för akademiprojekt. Mot bakgrunden av det forskningspolitiska målet är det viktigt att definiera villkoren för att kunna ansöka så att Akademien i bedömningen kan identifiera de sökande som anses ha möjligheter till betydlig kompetensutveckling under finansieringsperioden.

Ett av forskarnas och de övriga intressentgruppernas största bekymmer har länge varit den låga andelen godkända ansökningar. Hårdnande konkurrens orsakar många problem vad gäller såväl arbetsmängd som allokering av finansiering. Genom att rikta utlysningen till en relativt noggrant avgränsad grupp eftersträvar Akademien att de forskningspolitiska målen kan uppnås så gott som möjligt, att forskningen blir så verkningsfull som möjligt och att en skälig andel av ansökningarna kan godkännas.

Många intressentgrupper såg de ändrade villkoren för att ansöka som särskilt problematiska för dem för vilka det i höstutlysningen 2022 har gått mer än sju men mindre än nio år sedan den första doktorsexamen. Många av dem har gjort karriärval med sikte på den nuvarande utlysningen för akademiforskare i september, men enligt de nya villkoren kan de inte längre lämna in en ansökan.

Förutom erhållen respons bör Akademien också beakta att den i sina tidigare anvisningar om ansökan har understrukt vikten av planmässighet. I linje med det har man rekommenderat att exempelvis uppgiften som akademiforskare söks först på ett karriärstadium där sökanden känner sig mogen för uppgiften.

Av dessa orsaker bör en ändring av övergångstiden övervägas så att man i höstutlysningen 2022 undantagsvis tillåter ansökningar även från forskare som doktorerat första gången för minst två och högst nio år, räknat från ansökningstidens utgång. I nästa års höstutlysning tillämpas sedan de nya tidsgränserna.

I och med att finansieringsformens syfte är att främja karriärutvecklingen är det varken motiverat eller ändamålsenligt att den nya akademiforskaruppgiften beviljas personer som innehar en ordinarie professur eller därmed jämförbar tjänst. Detta ska dock inte begränsa en ny akademiforskares möjligheter att under finansieringsperioden få en ordinarie anställning till exempel inom ett universitets s.k. tenure track-karriärsystem.

I villkoren för att söka den nya uppgiften som akademiforskare ingår inte längre bestämmelser om byte av forskningsmiljö. Att döma av de svar Akademien erhållit välkomnar forskarsamhället slopandet av sådana mobilitetskrav och hoppas att det ska ge bättre möjligheter att kombinera forskning och familjeliv, minska mängden byråkratiskt jobb i olika tolkningsituationer och göra

sökandena mer likvärdiga. Trots att byte av fysisk arbetsmiljö fortfarande ofta gagnar karriärutvecklingen är det idag möjligt att bedriva fruktbart samarbete också på andra sätt.

Slopandet av mobilitetsvillkoren är också en metod för allokering av forskningsfinansieringen. Akademien vill säkra forskarens självständiga och mångsidiga kompetensutveckling som sökanden ska kunna dokumentera redan i ansökan. Det behöver dock inte nödvändigtvis handla om uttryckligen fysisk mobilitet, utan karriärutvecklingen bedöms mångsidigare.

### **3.4. Användning av den nya finansieringen**

Nya akademiforskare beviljas finansiering för fyra år. Finansieringen kan beviljas för egen lön och för forskningsutgifter enligt villkor som avgörs senare. I finansieringen tillämpas totalkostnadsmodellen.

En period på fyra år anses möjliggöra sådan betydande kompetensutveckling som motsvarar finansieringsformens syfte. Finansieringsperioden ska vara tillräckligt lång för att forskare inom områden som bygger på perioder med experiment hinner bedriva betydande forskning. Längre perioder än så skulle å andra sidan avsevärt binda Akademiens finansiering och därigenom kännbart sänka andelen godkända ansökningar.

Då en akademiforskare beviljas finansiering meddelas det genom ett enda beslut. En ny akademiforskare kan beviljas finansiering för forskningsutgifter enligt de villkor som gäller vid tiden för ansökan. Principen är att finansieringen kan användas till en ny akademiforskares egen lön, forskningsgruppens löner samt andra forskningsutgifter.

Ett enda jakande finansieringsbeslut i kombination med flexibel användning av de beviljade medlen underlättar både själva forskningen och det administrativa arbetet. På det här karriärstadiet är det viktigt att finansieringen vid behov kan användas också till egen lön.

I praktiskt taget all sin beviljade finansiering tillämpar Finlands Akademi i överensstämmelse med finansministeriets anvisningar en totalkostnadsmodell för samfinansierade projekt. För att nå eftersträvd flexibilitet är det nödvändigt att övergå till en praxis där finansieringsbesluten för nya akademiforskare följer en enda kostnadsmodell. I diskussionerna med forskningsorganisationernas forsknings- och ekonomiledning har det visat sig att de föredrar totalkostnadsmodellen som finansieringssätt. Därför tillämpas den modellen i finansieringen av nya akademiforskare.

### **4. Fortsatt beredning**

Beredningen av den nya finansieringsformen för akademiforskare fortsätter så att beslutet om dokumentet Grunderna för beslut om forskningsfinansiering föredras för styrelsen i april. I grunderna för finansieringsbesluten beskrivs de nya principerna och övriga delar av den nya finansieringsformen. Förvaltningsämbetet beslutar i juni om utlysningstexten, bedömningsdokumenten och finansieringsvillkoren enligt den normala tidtabellen för höstutlysningen.